...ja vsak dan razen nedelj in praznikov.

...ed daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

...TO—YEAR XXVII. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 24. aprila (April 24), 1934. Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 81

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Komentarji

...lizirani New York!—Glejte, ...glejte, kdo nam ponuja Can...karja!

Zbornica države New York je ...inji teden zavrgla amendment ...eralne ustave za prepoved ...oškega dela — istočasno je zbornica legalizirala konjske ...pasje dirke za stave.

Amendment za prepoved o...škega dela določa, da je upo...vanje otrok, ki še niso izpol...l šestnajstega leta, pri mezd...n delu protiustavno. Nikjer ...rečeno, da otroci ne smejo ...nagati staršem doma. Na...n amendmenta je, da se od...vi mezdno izkoriščanje šol...mladine revnih staršev, ka...o uposlujejo v tovarnah, de...nicah in pri drugih podjetjih ...sramotno nizko plačo in s ...odgrizajo zaslužek starej...fantom in dekletom, kate...bi treba malo več plačati.

...ladina do šestnajstega leta ...da v šolo, da se dobro pri...vi za življenje, ne pa v to...no, da jo tam ubijejo. New...ška zbornica je seveda dru...a mnenja; zbornica misli, da ...a amendment oropal revne ...e kontrole nad njihovimi ...ci. Ustava ne sme posega... pravice staršev!

...a drugi strani pa zbornica ...oljuje stave na konje v dir... in tudi otroci smejo staviti, ...morejo izberačiti od staršev ...pa ukrasti kak groš. Vsak...je izkušnje dokazujejo, da ...marsikateri mladi zločinec, ...je zaključil svojo zločinsko ...ijero na električnem stolu ...v dosmrtni ječi, začel s stava...na konje in pse, na baseball-igralce, sploh z igranjem, "dobi nekaj zastonj".

...ew York se ponaša, da je ...lizirana država. Tam so ...rišji nebotičniki na svetu, ...je Wall street, tam je Tam...ny in Nicholas Butler in tam ...najmočnejša in najbogatejša ...anizacija katoliške hieararhi... v Združenih državah. Vse ...fine institucije blagoslavlja...ptroško mezdno sužnost in ...gnilobo, ki izhaja iz izkori...nja otrok po kapitalističnih ...vkah.

...okler bodo te sile dominira... državo New York, toliko ča...o imela "civilizacijo", s ka... se ponaša.

* * *

...ev. Hugo Bren, znani fran...anski histerik, je zadnje dni ...mer. Slovencu odkrito pove...kaj misli o največjem slo...škem književniku do danes ...Ivanu Cankarju. Bren od...nja Cankarja, ne mara ga in ...uje Clevelandčanom, naj na ...turnem vrtu" postavijo spo...nik Baragi namesto Cankar...n Cankarjeva soha "naj gre ...Lawndale"!

...valežni smo Brenu, ker je ...odprto povedal kaj misli o ...karju, toda za njegovo "da-" — da nam ponuja Can...ja — ne bomo rekli hvala. ...bi smešno, kajti Cankar je ...in ostane naš in kar je naše, ...m ne bo nihče barantal.

...obro bi pa bilo, da Bren na...i dolgo pridigo na svoje ka...ke bratce v starem kraju in ...tej strani oceana, namreč na ... bratce, ki hočejo Cankarja ...vsej sili imeti za svojega. Te ...je častite bratce mora dobro ...mikastiti in jim iztepsti ...h s črnih sukenj. Kajti, če ...Bren v pravem, kolikor se ti... Cankarja, so vsi njegovi ka...liški bratci, ki si lastijo Can...ja — veliki hinavci.

...o jim mora Bren povedati ...ves glas in z močnim pridi...nim poudarkom, ako je do...den. Ko to stori, bodo nje...i računi glede Cankarja na ...em.

...kar se tiče spomenika iz ...na ali brona, ga Cankar ne ...rebuje. Vi, ki častite malike ...kamna, brona ali lesa, le gra...e spomenike komur hočete. ...kar ima spomenik — večji ... največji nebotičnik — v srcih onih, ki znajo ceniti njegova dela in bo živel med Slovenci, ko bo Baraga in marsikdo drugi že davno pozabljen.

GROŽNJA STAVKE POMAGALA OLJNIM DELAVCEM

Oljne družbe so umaknile zahtevo za znižanje mezd.—Oljno industrijo "sanirajo" na račun delavcev

Washington. — (FP) — Grožnja s splošno stavko 100,000 oljnih delavcev "v 48" urah se je glasila tako čarobno, da so se oljne družbe premislile in delavskemu odboru te industrije sporočile, da so umaknile zahtevo za znižanje mezd.

To poglavje se je zadnji teden odigralo v Washingtonu na zaslišanju o reviziji oljnega pravilnika. Družbe so hotele reklasificirati delavce, ker bi pomenilo za tisoče znižanje plač od $6 na $4.25 na dan. S to zahtevo so prišle pred Petroleum Labor Policy Board, kjer je nastopila proti reklasifikaciji unija oljnih in refinarijskih delavcev v osebi predsednika H. C. Freminga in drugih uradnikov.

Par dni so argumentirali proti tej "reformi" in jo pobijali. In šele ko so zagrozili z generalno stavko "v 48 urah" so se zastopniki družb spogledali in pozneje naznanili, da umaknejo zahtevo za reklasifikacijo delavcev.

Predsednik unije Freming je po tem obvestilu rekel, da to sicer pomeni zmago unije, ne pomeni pa višjih plač. Povprečni mesečni zaslužek oljnih delavcev je bil zadnjega januarja $72, lanskega julija $60, leta 1929 pa $108.

Odkar so pričeli s "sanacijo" oljne industrije na račun delavcev in odjemalcev, se je število uposlenih delavcev znižalo, je poročal Freming. Podjetniki so jih reducirali z uvedenjem "natezalnega" dela, priganjaštva. Pri marsikateri operaciji, kjer je prej delalo pet mož, sta sedaj uposlena le dva ali trije delavci.

Profiti družb so se močno "izboljšali", kar so priznali tudi zastopniki industrije, vendar so pa zahtevali nadaljnje "reforme" na račun delavcev. Podraženje gasolina jim bo letno prineslo okrog pol milijarde več profitov. Za oljne magnate ni "new deal" prazna gesta, ampak jim donaša velike obresti.

Governer Severne Dakote obtožen koruncije

Sedem drugih tudi obtoženih, da so se hoteli okoristiti na račun federalne vlade

Fargo, North Dak. — Governer William A. Langer in sedem drugih prominentnih oseb je bilo zadnje dni obtoženih, da so se hoteli okoristiti na račun federalne vlade in da so ovirali izvajanje federalnega zakona. Federalna obtožnica jim očita, da so silili relifne uradnike v federalni službi, da so morali prispevati denar za časopis, ki je privatna last in glasilo severnodakotske uprave.

Rumunski zarotniki obsojeni na 10 let

Bukarešta, 23. apr. — Trinajst mož, osem vojaških častnikov in pet civilistov, ki so bili obtoženi, da so hoteli ubiti kralja Karola in njegove ministre v cerkvi z bombo na velikonočno nedeljo, je bilo obsojenih na deset let zapora vsak. Med obsojenci je tudi polkovnik Viktor Prekup, ki je pred štirimi leti pomagal kralju k vrnitvi iz Pariza in zasežbi prestola.

Zlato in srebro v novi valutni bazi

Rooseveltov načrt bimetalistične denarne valute bo predložen velesilam

Washington, D. C., 23. apr.—Predsednik Roosevelt je v soboto konferiral z več senatorji takozvanega "srebrnega bloka" in razodel jim je svoj načrt za bimetalistično (dvokovinsko) podlago denarne valute. Ta podlaga bi vsebovala 70 odstotkov zlata in 30 odstotkov srebra. Nemogoče pa je, je rekel Roosevelt, da bi samo Združene države uvedle zlato-srebrno valuto; potrebna je pogodba z velesilami, ki bi se s svojimi podpisi zavezale, da tudi one uključijo 30% srebra v svojo kovinsko rezervo, na podlagi katere izdajajo papirnat denar.

Roosevelt je obljubil, da predloži vprašanje zlate-srebrne valute velesilam v najkrajšem času. Morda bo potrebna nova mednarodna ekonomska konferenca, kakršna je bila lani v Londonu.

Kaj mislijo senatorji "srebrnega bloka" o tem Rooseveltovem načrtu, še ni znano. Odkar je bil dolar prevrednoten, je rezerva zlata Združenih držav vredna brez malega osem milijard dolarjev. Če bi bila uvedena valuta obeh kovin, bi bilo treba še dodati za dve in pol milijarde dolarjev srebra.

Stavke in krvavi izgredi na Španskem

Dva ubita v Madridu v konfliktu s policijo. Katoliški fašisti se pripravljajo na puč

Madrid, 23. apr. — Lokalna generalna stavka v Madridu in demonstracije radikalnega delavstva ter kontrademonstracije katoliških fašistov so včeraj izzvale celo vrsto izgredov in krvavih spopadov v glavnem mestu kakor drugod v Španiji. V neprestanih konfliktih med policijo in demonstranti je bilo oddanih več sto strelov in dva demonstranta sta bila ubita; koliko je ranjenih, ni znano, je pa veliko število.

Bile so tudi bombne razstrelbe v madridskih cerkvah. V eni sami cerkvi je eksplodiralo sedem bomb in poslopje je deloma razrušeno.

Iz Barcelone poročajo o velikih spopadih med sindikalisti in klerikalci.

Generalni štrajk v Madridu je popolen. Absolutno vse je zaprto in policijski ter vojaški vozovi so edino sredstvo transportacije po mestu.

Demonstracije z generalno stavko vred so bile naperjene proti shodu katoliških fašistov v Escorialu, 24 milj od Madrida, ki ga je sklical klerofašistični vodja Gil Robles. Shod je bil fiasko. Fašisti so ves teden bobnali, da mora priti najmanj 50,000 oseb, prišlo je pa 10,000.

AVTNA STAVKA V CLEVELANDU IN ST. LOUISU

Boj je za priznanje unije in vsled diskriminacij

Cleveland, 23. apr.—Pri Fisher Body kompaniji, ki uposluje 7000 delavcev, se je v pondeljek zjutraj pričela stavka za priznanje unije. Stavka je bila oklicana na shodu avtnih delavcev zadnjo nedeljo popoldne, kjer je glasovalo za stavko 1200 članov United Automobile Workers unije, ki je pridružena Ameriški delavski federaciji. Stavka je bila oklicana, ker je družba umaknila priznanje tovarniškega odbora unije. Po treh mesecih boja za priznanje unije, je družba pred par tedni pristala na priznanje tovarniškega odbora, kar pa je pozneje preklicala. Rezultat je stavka.

St. Louis, Mo., 23. apr.—V tukajšnjih tovarnah Chevrolet in Fisher Body je bilo poklicanih na stavko 3100 avtnih delavcev vsled diskriminacije. Radi unijskih aktivnosti je bilo odslovljenih 118 delavcev. Ker jih družbi nista hoteli zopet uposliti, je eksekutiva unije zadnjo nedeljo odredila stavko.

V obeh mestih, v Clevelandu in St. Louisu, je prizadeta General Motors, ki kontrolira Fisher Body in Chevrolet. Avtni delavci v St. Louisu so se že pred več meseci obrnili na delavski odbor, da prisili družbi, da prenehata z diskriminacijsko politiko in uposlita odslovljene delavce. Pokrajinski delavski odbor pa se niti ganil ni. Delavci so se zdaj zatekli k zadnjemu sredstvu — k stavki.

Persekucija antinacijev izzvala oster protest

Sto rudarjev rešenih iz gorečega rova v Bosni

Pod zemljo je še 120 mož, o katerih se ne ve, če so živi ali mrtvi. Sto mrličev na površju

Sarajevo, Jugoslavija, 23. apr. — Rešilno moštvo je do danes zjutraj rešilo okrog sto rudarjev iz gorečih galerij premogovnika v Kakanju, kjer se je v soboto opoldne pripetila največja eksplozija plinov v zgodovini Bosne. Pod zemljo je še okrog 120 rudarjev, o katerih se ne ve, če so živi ali mrtvi. Moštvo se obupno bori z dimom in strupenimi plini, da pride do njih, ampak reševalno delo je silno nevarno. Več mož je že omedlelo od plinov in odpeljani so bili v bolnišnico.

Istočasno je moštvo prineslo na površje okrog sto mrličev. Nekateri mrliči so tako ožgani in raztrgani, da jih je težko spoznati.

Eksplozija je bila tako silna, da se je stresla zemlja daleč naokoli kakor ob potresu. Kmetje, ki so bili na polju v okolici, pripovedujejo, da so sprva mislili, da je potres. Šele, ko so zagledali več bliskov in takoj nato oblake črnega dima, ki so se velili iz šahta, so vedeli kaj se je zgodilo.

Minister notranjih zadev, ki se je včeraj pripeljal na lice mesta, je takoj začel preiskavo o vzroku eksplozije. Navajajo dva vzroka: ognjena vlaga ali cigareta.

Nemško sodišče zvišalo kazen katoliškemu vodji

Berlin, 23. apr. — Johann Lohr, predsednik katoliške delavske unije, je bil obsojen v Monakovem na 10 dni zapora zaradi razžaljenja Hitlerja. Lohr je vložil protest pri višjem sodišču, katero je pa kazen zvišalo na eno leto.

Trockij nima kam iti!

Pariz, 23. apr. — Francoska vlada je v skrbeh, kam bo poslala Leona Trockija. Nobena dežela v Evropi mu ne dovoli vstopa. Turčija je edina, ki bi mu dovolila povratek, a še ta se obotavlja.

Zastopniki ameriškega delavstva zahtevajo, da holandska vlada da azil nasprotnikom fašizma

New York.—Ljubimkanje holandske vlade s Hitlerjevim režimom je izzvalo protest tudi v krogih ameriškega delavstva. Radi razbitja mednarodne protifašistične konference, katero so sklicale razne delavske mladinske organizacije pred enim mesecem v Larenu na Holandskem, so zastopniki Delavske konference za pobijanje hitlerizma s sedežem v New Yorku poslali holandskemu ministru v Washingtonu oster protest.

Omenjena mednarodna konferenca je bila sklicana 24. marca, holandski žandarji in policija pa jo je takoj po otvoritvi razbila, izgnala vse tujezemske delegate in štiri zastopnike nemških delavcev aretirala ter jih izročila Hitlerjevi vladi. Vsi štirje nemški delegati so bili begunci, kar pa ni motilo holandskih oblasti, da jih ne bi izročila v roke Hitlerjevim barbarom.

"V srcu slehernega delavca in sovražnika reakcije zaneti taka akcija globok odpor. Holandska vlada je v tem slučaju pokazala, da je deputij najbolj brutalne in reakcionarne države na svetu. Vsakemu je znano, da sleherni nemški delavec, ki nasprotuje Hitlerjevemu režimu, riskira ječo, koncentracijsko taborišče s trpinčenjem vred ali celo krvnikovo sekiro. Za usodo, ki doleti te štiri delavce, ni odgovoren le Hitlerjev režim, ampak tudi holandska vlada. Njene odgovornosti ne more ničesar zmanjšati," pravi protest konference.

"Proti tej akciji protestira najodločnejše podpisana organizacija, ki je predstavnica večjega števila mogočnih organizacij ameriškega delavstva. Prosimo vas, da izročite ta protest vaši vladi," pravijo holandskemu poslaniku zastopniki Delavske konference za pobijanje fašizma.

"Obenem tudi želimo, da sporočite vaši vladi našo zahtevo, da garantira vsem političnim beguncem varnost potovanja in azil na Holandskem. Dolžnost vaše vlade je, da upošteva ogorčenost širokih delavskih mas v Ameriki in da nakloni potrebne garancije vsem žrtvam režima, ki ogroža človeštvo, svobodo, mir in napredek."

V Delavski konferenci za pobijanje hitlerizma so včlanjene razne progresivne unije, podporne organizacije in socialistična stranka. David Dubinsky, predsednik Intl. Ladies Garment Workers unije, je predsednik konference, eksekutive pa Sidney Hilman od Amalgamated Clothing Workers unije. Član eksekutive je tudi Norman Thomas.

Tržaška "električna" žena nima nič "elektrike" v Rimu

Rim, 23. apr. — Ana Monaro iz Trsta, ki je v tamkajšnji bolnišnici oddajala iz prs "plave žarke", nakar je bila zadnji teden pripeljana v Rim na opazovanje znanstvenikov pod vodstvom Viljema Marconija, ni doslej producirala še nič "elektrike". Pol ducata znanstvenikov je žensko opazovalo že dve noči, a pokazala ni še nič.

Izgredi na univerzi v Belgradu

Belgrad, 23. apr.—Na tukajšnji univerzi je bil včeraj izvršen poskus, da se izvedejo volitve, toda ni se obnesel. Izcimili so se izgredi in policija, ki je posredovala, je s količki pretepla več dijakov in dve dijakinji. Izgredi so prišli, ko se je izvedelo, da imajo komunistični in agrarni kandidati večino glasov.

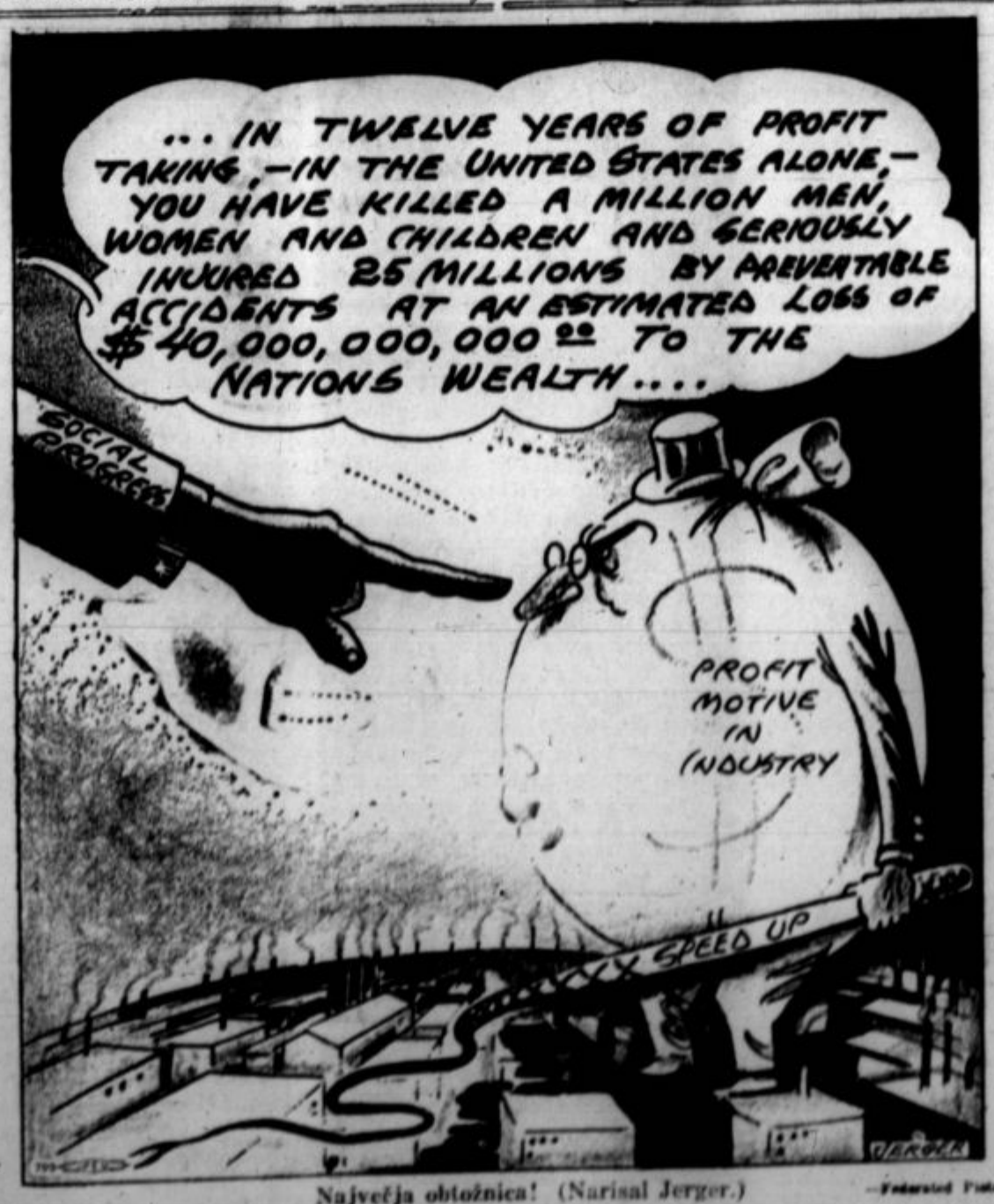

Največja obtožnica! (Narisal Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicago,) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Datum v oklepaju, na primer (March 31, 1933), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da ne vam list ne ustavi.

Domač drobiž

Smrtna nesreča v rovu

Buhl, Minn. — John Triep se je zadnje dni smrtno ponesrečil v rovu, v katerem je po dolgem času dobil delo. Ni še delal pol ure, ko je priletel vanj kamen in ga na mestu ubil. Star je bil 57 let in zapušča vdovo ter sedem otrok.

Ranjen v prepiru

Cleveland. — Jack Križman, oče slovenskega odvetnika, je dobil težke poškodbe pri nekem prepiru v gostilni. S pivskim vrčkom je dobil hudo rano na čelu in najbrž izgubi oko.

25-letnica poroke

So. Chicago. — Družina Levstik je bila zadnjo soboto zvečer prijetno presenečena ob petindvajsetletnici poroke. Prišlo je okrog sto rojakov in rojakinj s čestitkami in darili, nakar so se zabavali do belega dne.

Star pionir umrl

McIntyre, Pa. — Tu je umrl Jos. Božič, star 83 let in doma iz Selc pri Krškem na Dolenjskem. V Ameriki je bil okrog 40 let in član JSKJ celih 33 let. Tu zapušča hčer in pastorka Fr. Kocjana, ki je skrbel za pokojnika do njegove smrti. Pogreb je bil civilen.

Novi grobovi

So. Chicago. — Zadnje dni je tu umrl Jakob Gombač, star 34 let. Zapušča ženo.

Rock Springs, Wyo.—Tu je umrl Fr. Podobnik, star 62 let in samec, doma iz Oslice nad Škofjo Loko. Bil je član društva št. 10 SNPJ. Umrl je za poškodbami, ko ga je povozil avto v februarju.

Canton, Ill.—Tu je umrl Louis Vičević, član društva št. 261 SNPJ. Star je bil 41 let in doma iz Mrzlih Vodic na Hrvaškem. Zapušča ženo in četvero otrok.

Cleveland. — Umrl je Anton M. Strauss, star 27 let in samec, rojen tu. Zapušča mater, dva brata in pet sestra.

Smrtna kosa v starem kraju

So. Chicago. — John Vraničar je prejel vest, da je v Slamni vasi pri Metliki umrla njegova mati v starosti 53 let. V Ameriki zapušča enega sina, v starem kraju pa pet in eno hčer poleg moža.

Aretiran, ker je delil delavski list pred jeklarno

Pittsburgh. — Policija je aretirala Stanley Neffa, člana jeklarske unije v Duquesnu, ker je pred jeklarno Carnegie Steel Co. v Homsteadu delil lokalni unijski list, v katerem so bili citirani uradniki kompanijske unije, ki so nastopili pred senatnim odsekom proti Wagnerjevem predlogu proti kompanijskemu unionizmu.

List je prinesel tudi poročila Federaliziranega tiska, ki so odstranila masko kompanijskih zastopnikov. Carnegie Steel je vse skupaj smatrala za zločin in naročila policiji, naj prime vsakega, ki bi skušal potegniti kopreno raz oči jeklarskih delavcev.

Toledski delavci zopet na stavki

Toledo, O. — V dveh mestih so šli delavci pri Bingham Stamping and Tool Co. ter Electric Autolite Co. že drugič na stavko, pri prvi 200, pri drugi družbi pa 1000. Zahtevajo višje plače. Prva stavka je bila končana s kompromisnim zvišanjem plač za 5%, delavci so zahtevali 10%.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Še o Adamičevem predavanju

Sharon, Pa. — Podpisani sem nedavno na kratko poročal v Prosveti o Adamičevem predavanju, ki ga je imel dne 24. marca v Hrvatskem narodnem domu v Farrellu. Zapisal sem, da se je oglasilo par Hrvatov in izreklo željo, naj Adamič govori v hrvaškem jeziku in da sem se tudi jaz s tem strinjal. Na moj dopis je odgovorila J. C. v Prosveti z dne 13. aprila. Ona se huduje in pravi, da bi Adamiča ne razumeli Judje in Američani, ki so bili navzoči, če bi bil govoril v hrvaščini.

Na tistem predavanju sem res opazil nekaj Judov in te je menda videla tudi J. C. Bili so trgovci in eden bančni uradnik, vsi pa razumejo hrvatsko in slovensko. Tudi pisati in čitati znajo hrvatsko in slovensko in še kaj drugega, morda bolje ko jaz in J. C. Kar se tiče Američanov, ne bom nič pretiraval, ako zapišem, da bi jih bil lahko seštel na prstih ene roke. Menda je J. C. smatrala za Američane vse tiste, ki so bili pod nosom obriti.

Povem naj, da se nisem prav nič jezil, ker ni Adamič govoril v hrvatskem ali slovenskem jeziku, niti nisem tega zahteval. Strinjal pa sem se s tistimi, ki so izrekli to željo. Prepričan sem, da bi ga večina bolj razumela nego ga je, če bi bil govoril v slovenskem ali hrvatskem jeziku. Kaj nam koristi, če se postavljamo, da nekaj vemo, če pa tisto ni res!

Res, da nisem poročal, da so lokalni listi laskavo pisali o Adamičevem predavanju, to pa ne zaradi tega, ker sem dopis poslal prej predno so ti listi izšli. J. C. dalje piše, da sem poročal, da je Adamič govoril le o svojih vtisih iz Jugoslavije. Tudi sedaj trdim, da se je njegov govor v jedru nanašal na Jugoslavijo, običajno pa vsak govornik k glavni točki doda kaj drugega. To je storil tudi Adamič, ki je na primer rekel, da Slovani opravljajo v Ameriki najtežja dela, da so gradili železnice, mostove in kopali razne rude v jamah. Vse to je bilo že povedano in opisano v naprednih listih in knjigah, kar je nam znano, zato smatram take stvari za staro pesem.

Michael Lenarčič, 31.

Razne vesti

Bridgeport, O.—Pazno zasledujem poročila v Prosveti o proslavah 30-letnice SNPJ, ki se vrše v raznih naselbinah. Lepe proslave so imeli v Chicagu, La Salle, Clevelandu in tudi društvo št. 4 v Neffsu, O., ki se je vršila 15. aprila, ob veliki udeležbi.

Na tej proslavi je br. Karl Dernač, član in ustanovitelj tega društva, prejel darilo, ki ga je v resnici zaslužil kot pionir. Ta in slične proslave kažejo, da je SNPJ najboljša slovenska podporna organizacija v Ameriki. Zaradi bolezni se ne morem udeleževati proslav, kar mi je zelo žal. Pri nas imamo tudi pionirsko društvo št. 13 in bi bilo umestno, ako bi tudi tukaj proslavilo pomembno obletnico naše jednote. Imamo tudi angleško poslujoče društvo št. 640 in gotov sem, da bi dosegli uspeh, če bi šli na delo kot pred petimi leti, ko smo proslavljali 25-letnico. Druge organizacije v tem kraju so aktivne v agitaciji za nove člane in mi bi jih morali posnemati, čeprav bi morale delo opravljati ene in iste osebe. Začnimo takoj, da ne bo prepozno.

Tukajšnji premogovniki se skoro prenehali z obratom po 1. aprilu, kajti omejili so ga na en dan v tednu.

Slišal sem, da bo imel klub št. 11 JSZ veliko priredbo z igrami in deklamacijami. Program bodo izvajali Tony Kravanja, William Theiss, Joseph Snoy Jr., Philip Snoy, John Blatnik, Fred Potnik, Roze Škoff in Joseph Škoff. Uprizorili bodo igrokaz "Kranjski Janez v New Yorku" v katerem bosta nastopila Tony Kravanja in Louis Gorenc Jr. Kot poročajo bodo igrali sinovi M. Tuška iz Power Pointa. Vstopnina bo 25 centov za osebo, za otroke od osmega do štirinajstega leta pa 10 centov. Ker je imel klub vselej dobro udeležbo, pričakujejo, da jo bo imel tudi na 12. maja.

V naselbini Glencoe bodo tudi proslavili 30-letnico SNPJ dne 26. maja in tudi na tej proslavi bodo igrali Tuškovi fantje. Društvo št. 54 je pionir in pričakuje se, da se bodo proslave udeležili rojaki iz bližnjih in oddaljenih naselbin.

Na tem mestu se zahvalim osobju v gl. uradu SNPJ za naklonjenost in pomoč. Nikdar vas ne bom pozabil, in ako ozdravim, bom skušal naklonjenost na kakšen način povrniti.

Delavske razmere v tej okolici so še vedno slabe. Jeklarne še nekoliko obratujejo, toda v drugih industrijah je zastoj. Število brezposelnih je še vedno veliko, čeprav so otvorili obrat v enem rovu in eni jeklarni.

Z navdušenjem smo sprejeli jubilejno številko Prosvete in željno pričakujemo Majskega glasu. Tukaj se jih je več naročilo na New Leaderja, ki izide 1. maja. The Native's Return je tudi dobra knjiga in velike vrednosti zlasti za mladino. Adamičev dom je v moji bližini in jaz sem poznal njegovega strica Mihaela.—**Joseph Snoy, 13.**

Veselica društva Triglav in drugo

Johnstown, Pa.—Dne 14. aprila je društvo Triglav priredilo veselico z igro "Dva vagabunda". Ta prireditev je bila za naše razmere popoln uspeh, kajti dvorana in prostori Slovenskega delavskega doma so bili nabito polni. Pred igro je imel predsednik društva kratek govor, v katerem je omenil, da SNPJ slavi letos svojo tridesetletnico, obenem pa je vzpodbujal navzoče, ki še niso člani, naj pristopijo v okrilje jednote.

Igra je bila dobro izvajana in je med navzočimi povzročila mnogo smeha. Igralci so zelo dobro in neprisiljeno izvedli svoje vloge. Tudi v kretnjah so bili boljši nego običajno. Pokazali so da čim večkrat nastopijo v igrah, tem bolj se izpopolnujejo v kretnjah in izgovarjavi, kakor zahtevajo vloge.

V igri so nastopili Jos. Končan, Mary Končan, Frank Zupan, M. Zupan, M. Lovko, Mike Krofina, L. Novšak, F. Novšak, Chas. Koreltz, M. Razpet, A. Kamnikar, Fr. Cvetan, J. Zupan Anton Klemenčič in Annie Beltz. Režijo je vodil F. Plesničar. Nedvomno sta najbolje rešila svoji vlogi Martin Lovko in Frank Zupan, posebno v drugem dejanju kot zdravnika pri raznih operacijah.

Uspeh prireditve bo pomagal tudi društveni blagajni, kar je bilo zelo potrebno.

Delavske razmere so se nekoliko izboljšale za nekaj rudarjev. Dosedaj so namreč odprli dva rova in uposlili krog tisoč delavcev, toda število brezposelnih je še vedno veliko. Bethlehem Steel Co. je podpisala pogodbo z unijo na sličen način ko Frick Co., kar pomeni, da so delavci lahko člani UMWA ali pa kompanijske unije. Sedaj je odvisno od solidarnosti rudarjev, da na kak način prisilijo ali pridobe tiste, ki so se vpisali v kompanijsko unijo, da postanejo člani prave unije. Ako bodo v tem uspeli, ne bo mogla družba razbijati prave unije.

A. Vidrich, 82.

Proslava 1. maja v Clevelandu

Cleveland, O. — Prvič v zgodovini radikalnega gibanja v Clevelandu bo letos proslavljala Prvi maj učiteljska unija. Na sodelovanje jo je povabila lokalna soc. stranka in pozivu se je unija soglasno odzvala s pripombo, da je naš boj njihov boj, naša zmaga njihova zmaga, naš poraz njihov poraz. Njihovi interesi so v skladju z delavskimi ne s kapitalističnimi, kakor se je tolmačilo v prošlosti. Več o bodoči kooperaciji med delavstvom in učiteljstvom bo pojasnil govornik, katerega so izvolili za skupno proslavo Prvega maja.

Ni samo učiteljska unija, ki je prišla do tega prepričanja. Tudi strokovno organizirano delavstvo v Clevelandu se je izreklo po svojih reprezentantih za skupno proslavo Prvega maja. Precej dolgo časa je vzelo, celih petnajst let, da je strokovno organizirano delavstvo ponovno prišlo do prepričanja, da je socialistična stranka njih največja zaščitnica.

Proslava Prvega maja se bo vršila v torek, 1. maja, v Metal Trades avditoriju, 1001 Walnut ave., ob 8. zvečer. Slovensko delavstvo je vabljeno, da se proslave v častnem številu udeleži. Slišali boste prvovrstne govornike in uživali izvrsten program. Govorniki bodo Herman Hahn, socialist iz Buffala, A. Katovsky od International Ladies Garment Workers Union, J. Landis od American Federation of Teachers in J. Olchen od Metal Trades Council. Nastopili bodo štirje zbori in skupno zapeli "Internacionalo" in nadalje vsak eno v svojem jeziku. Nadalje bo na programu masna recitacija, katero bo proizvajala clevelandska mladina. Nastopili bodo tudi otroci delavske šole, nad sto dvajset po številu. Za vse to in še več bo vstopnina prosta. Pokažite solidarnost in udeležite se proslave Prvega maja.—**Odbor.**

Skupna veselica

Ambridge, Pa.—Pred šestimi leti so tukajšnji Slovenci sprožili idejo, da zgrade svoj dom, toda slabe razmere so krive, da nismo mogli priti do cilja in smo morali idejo začasno opustiti. Sedaj, ko so se razmere nekoliko izboljšale, imamo upanje, da se bo ideja uresničila. Dom imamo urejen, da bo primeren za društvene seje, domače zabave in za širjenje kulture in izobrazbe med mladino.

Radi šibke blagajne nismo mogli vsega tako izvršiti kakor bi bilo potrebno. Počakati moramo, da se blagajna nekoliko okrepi in s tem v zvezi apeliramo na rojake, da postanejo člani Slovenskega narodnega doma.

Tukajšnja štiri društva so sprejela sklep, da se priredi skupna veselica v korist domu dne 5. maja v Hrvatski dvorani. Na to veselico uljudno vabimo tukajšnje in okoliške rojake. Želimo, da se je udeležite v velikem številu, kar nam bo vsem v korist. Ernie Vagias in člani njegovega orkestra bodo igrali na tej veselici in za vsestransko postrežbo bo preskrbljeno. Pričetek veselice bo ob 8. zvečer.

Nedavno je tukaj predaval pisatelj Louis Adamič v zadovoljstvo vseh navzočih. Udeležba je bila povoljna. Slovenci od tu in iz naselbine Aliquippa so se odzvali polnoštevilno. Predavatelju je bilo stavljenih več vprašanj, na katera je odgovoril vsem v zadovoljstvo.

Joseph Tekstar, 33.

Glas iz Kanade

Toronto, Ont., Kanada. — Kako nesramno in hinavsko poučujejo časopisi v starem kraju ubogo ljudstvo, kaže izvleček iz nekega ljubljanskega časopisa ki se glasi:

"Ali hočeš biti izobražen? Ali ti je znano . . .

da je avstrijski državni kancler dr. Dollfuss kot vsak drug priprost katoličan opravil lansko leto v Rimu spoved in prejel sv. obhajilo, da si pridobi jubilejni odpustek?"

Ne mislite, da je to napisano lani. Ne, to "izobraževalno" čtivo je bilo tiskano meseca marca t. l. po učenih hinavcih in prečastitih, ki tako ljubijo svoje sovražnike. Mesec pozneje, ko je Dollfuss ubil s topovi par tisoč trpinov na Dunaju in drugod v Avstriji, si upajo zapisati, da je Dollfuss dober katolik. Mogoče so ga hoteli opravičiti, češ, šel je v Rim in prejel jubilejni odpustek lani, in če je obesil par brezvercev, je to storil v božjem imenu. Dobil je odpustek in pri nas je zdaj čist.

Da, čist je pri njih, kakor je čist njihov Bog, ki jim daje odpustke za klanje svojih sovražnikov. Čudno je to krščanstvo kranjskih klerikalcev. Polovico njihovih ovčic vzdihuje pod tujim jarmom. Pognali so jim duhovščino čez plot in tujci jih uče krščanskih resnic. Oni so pa kakor Karavanke. Vedno isti vedno plazeči pred svojim Rimom kakor evnuhi pred sultanom.—**Jack Škrbec.**

Vabilo na proslavo

Springfield, Ill.—Kakor vsako leto, tako bomo tudi letos praznovali delavski praznik Prvi maj. Soc. klub št. 47 je na svoji zadnji seji sklenil, da se proslava vrši v nedeljo, 29. aprila, v Slovenskem narodnem domu. Ob tej priliki uprizori dramski odsek soc. kluba tudi enodejanko "Nova igra". Dalje bomo imeli dva govornika, ki bosta v angleščini in slovenščini govorila o pomenu delavskega praznika.

Uljudno vabimo vse somišljenike in prijatelje soc. kluba, da se te proslave udeležite v velikem številu. Pričetek točno ob 7:30 zvečer. Vstopnina je 25 centov za odrasle, otroci so pa prosti. Po igri bo ples in plesne komade bo izvajal Gorškov orkester. Za dobro postrežbo bo skrbel odbor.—**Julia Filipich.**

Zabava soc. kluba

Power Point, O. — Narava je spet oživela in človek se veseli, ko spet vidi okrog sebe zelene poljane. Posebno lep razgled se nudi človeku, ako se pelje ob reki Ohio in skozi okraj Columbiana.

Omenim naj, da bo imel klub št. 9 JSZ v Power Pointu zabavo dne 28. aprila, pričetek ob 7. zvečer. Ta naselbina se nahaja ob državni cesti No. 30, 11 milj zapadno od E. Liverpoola in 6 milj vzhodno od Lisbone. Na tej zabavi se bo človek lahko sestal s svojimi prijatelji in znanci, ki bodo prišli z vseh strani. Imeli bomo godbo, da se bo lahko vsak naplesal.

Naslednji dan, 29. aprila, se bo vršila konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice, na katero vabimo vse od blizu in daleč. Na svidenje na zabavi in konferenci.—**Jacob Bergant.**

Po avstrijski borbi za svobodo

Kdo je vse za Dollfussa? Ena izmed zadnjih številk "Neue Freie Presse" poroča, da je celotna zveza avstrijskih trgovcev pristopila k Dollfussovi patrioski fronti. Kaj, ali ni vse to nad vse značilno? Morda so trgovci to napravili zaradi tega, ker so avstrijski delavski konzumenti izgubili svojo zaščitnico socialno demokracijo, ker so njih zadruge zdaj oslabljene in sploh zato, ker je njih glavni konzument delavstvo — premagano?

Julius Meinl A. G. daruje za preostale Dollfussove vojake in Dollfussove žandarje. V znanem hujskaškem listu proti delavskemu gibanju, v "Neues Wiener Journalu" z dne 18. februarja t. l. čitamo, da je med kapitalističnimi tvrdkami, ki so darovale večja darila za preostale po padlih Heimwehrovcih, vojakih in žandarjih, tudi tvrdka Julius Meinl A. G. Dali so: Julius Meinl delniška družba 5000 šil., gospod generalni konzul Julius Meinl 3000 šil., gospod upravni svetnik Julius Meinl ml. 2000 šil. in gospod komercija in svetnik Rudolf Kraus, podpredsednik Julius Meinl A. G. 5,000 šil. To je skupno 15,000 šil., okroglo 150,000 Din. Toliko so gospodje okrog tvrdke Meinl s tvrdko Meinl vred plačali za poraz dunajske borbe za svobodo in pravice delavstva. O tem, da bi tvrdka Julius Meinl, ki ima tudi v Jugoslaviji in drugje po svetu mnogo podružnic, dala kaj za preostale po padlih in umorjenih delavcih in za tisoče delavskih družin, ki so zdaj v Avstriji pahnjene v bedo, samo en sam šiling, nam ni znano ničesar. Kapitalisti vedo kaj delajo, upamo, da bodo delavci tudi vedeli.

In Domoljub tudi stori svoje. Domoljub ne zna drugače braniti svojega kanclerja Dollfussa in njegovega rablja Feya kakor da govori o židih Seitzu, Rennerju in Bauerju kakor in kaj so nameravali proti branikcem svete katoliške cerkve. Čudimo se, da je moral Domoljub liki Hitler iti k židom, k narodnosti našega izveličarja Jezusa Kristusa, k narodnosti vseh apostolov s sv. Petrom vred po argument, kako bi branil avstrijsko klerikalno barbarstvo in sramoto, ki jo je povzročil nenasitni katoliški kapitalizem in izkoriščevalska pohlepnost njegovi sveti veri. Mi dobro vemo in tudi Domoljub dobro ve, da so vsi naši avstrijski sodrugi dali katoliški in židovski veri davno slovo in se pokašljajo na vse vere, razen vere v boljšo bodočnost ljudstva, razen vere v svobodo in pravico, razen v to, da mora pravica zmagati nad krivico, da mora zmagati delo nad izžemanjem, svoboda nad sužnostjo in svetloba dneva nad temo noči in klerikalizma, čeprav jih branijo in ščitijo vsi svetniki in zaščitniki od Rima do Carigrada, od Jeruzalema in Berlina do Meke z Delhijem.

Krvavi dež

Znanost proti praznover Naravni pojavi, ki so kdaj smatrali za čudeže bo božjo.

Iz gornjeitalskih alpskih jev so poročali te dni o ve strahu, ki se je lotil prazn nega ljudstva zaradi pojav vavega dežja in celo krv snega. Poučeni ljudje so veliko dela, preden so pre no ljudstvo prepričali, da povsem preproste pojave, šnih poznamo mnogo iz zg ne človeštva in ki jim je večinoma pesek iz daljn ščav ali neke vrste alge. pojavi prav nič ne škod seveda še manj napove nesreče, kakor mislijo bat ni ljudje.

V tem primeru je šlo n no za pesek, ki ga je vihar hari dvignil v zrak in ga laku prenesel v Italijo, se peščena zrna primešala nim kapljam in padla na t sek je rdečkaste barve se pojasnjuje tudi barva

Takšna romanja velik peska na daljave mnogo kilometrov niso nič pose saj vemo za primere, da in pepel iz vulkanov na skih otokih v ogromnih prispel celo do Evrope vzročal tu krasne, krvav zarje.

Neredko nastane krvav še češče krvavi sneg po vom majhnih, enostaničn ki vsebujejo poleg rastl zelenila še neko rdečilo vo rdečo barvo dajejo vod potem zračni vrtinci vča nesejo drugam, tudi nek rdeče vodne bolhe. V p nih primerih se je zgo so veliki roji čebel ali m na prvem poletu izločeva kapljice, ki so za neko kund padale kot majhen vi dež" — ki pa nima seveda isto tako nič opr

Zanimivejše, a veli redke so neke druge vrs ja", ki se pojavljajo vča hudimi, vrtinčastimi Lansko leto je Floridо n skal divji tornado. Med so zbesnele zračne mase na morje, je neki farmar milj daleč sedel pred s šo. Hipoma je treščila govo glavo prazna ke škatla in na streho ter ok ga so začeli padati vsak predmeti, jajčne lupine, žeblji, kosci lesa itd. "dež" so opazovali ob is su tudi v mnogih drugih A to ni bil noben dež — daj bi bile konzervne ška polne — temveč tornad v Floridi dvignil vsak lahke predmete v zrak in ložil nekje v veliki dalj na zemljo. Nekaj podob je zgodilo na dveh, treh ob holandski obali, na skem in v Severni Angli

Med hudim viharjem čele nekoč na tla deževn ribe, prave ribe, v Indiji

Tu pa tam se je zgod so južnoameriški viharji sli čez Ocean velike roje ljev, v zrnih toče so nas tične komarje itd. K t čudežem iz neba in zrak tudi zadnji "krvavi dež" nji Italiji.

Farmarji sladkorne pese rajo

Denver, Colo. — Prid sladkorne pese v Colora zagrozili s stavko in akcijo. Če jim Great W Sugar Co., sladkorni tr zapadu, ne da boljšega ko ta, bodo letos polja sla pese ostala neobdelana.

Do tega zaključka so na velikem shodu, kater je udeležilo tisoč farmar so sklenili, da bodo pazil na garjevce, ki bi skušali jenjem pese po pogojih, je pripravljena dati W Sugar kompanija. Ta dela velikanske profite zadnjih 20 let so znašali na leto.

Družba se je zatekla k stari taktiki podkupova redników odnosno izdaj meščanskih in "farmarsk stov, ki skrbe za "javno nje".

Naj si Domoljub najde p gih argumentov, z lidi bi di samega sebe in svoje in najsvetejše predmete.

Boj za stratosfero

...ne ruskih poskusov. — Zanimivi podatki

...ele sedaj objavljajo sovjetski listi podrobnejše tehnične ...atke o organizaciji prvega ...ega balonskega vzleta v ...tosfero. Iz teh podatkov je ...vidno, da so bili organizatorji tega poleta navezani samo ...e in na zmogljivost domače ...strije, kajti iz umljivih razlogov niso dobili natančnejših ...atkov o tem, kako je prof. ...card tehnično pripravil svoje podvige. Razen tega pa so ...li Rusi pokazati, da zmorejo ...di sami, iz lastnih sredstev ...en polet, ne glede na to, da ...oteli preizkusiti tudi neka... svoje nove načine in po...ke, ki so jih hoteli ohraniti ...da zase. Uspehi so pokazali ...olni meri, da so bili na pravi ...

...rvi ruski stratosferni balon ...l velikan s 24,340 m³ pro...ine in 36 m premera. Pri ...nem obsegu je bilo skoraj ...ije rešiti problem, kako bi ...skemu plašču dali čim ...jšo težo, kajti od tega je v prvi vrsti odvisno, kako ...e se bo orjak povzpel v stra...erne višine. Blago za plašč, ...ih 5000 m, je bilo treba ...toviti doma in bilo je nekaj ...a o tem, da-li bo zadostno ...o in da-li bo utegnilo pod ...om ultravioletnih žarkov ...rečiti uhajanje vodikovega ...a. Po mnogih poskusih se je ...rle posrečilo izdelati bla...i je bilo dosti lažje in obe... bolj gosto od tistega, ki ga ...porabljal prof. Piccard. Vr...ega so si zanj omislili pre..., ki je dajala absolutno ...stvo za njegovo neproduš... Zanimivo je, da sta izumi... prevleko dve ruski inženir... novovrstnega domačega ...stega tvoriva. Pet in dvaj...plasti tega tvoriva so nama...na blago, a vendar je njih ...a debelina znašla komaj 3 ...nke milimetra!

...odolo so izdelali po načinu ...rdove gondole kot veliko ...o iz aluminijastih pločevin ...pri tem uporabili 5000 za... Pri tej priliki so prvič u...bili dodatno pripravo, ki naj ...blažila katastrofalne sunke ...imeru prehitrega padanja. ...kusili so najprvo celo vr...prožnih kovinskih vzmetnih ...mov, ki se pa niso posebno ...li. Tu je opazovanje neke...denirja čisto slučajno potr...staro resnico, da so najge...ejši pripomočki obenem tu...ajpreprostejši. Pri spuščanju ...padal z registrirnimi apa...je ugotovil, da so ostali ne...odovani instrumenti na pa..., ki je imelo za improvizi... gondolo dve navadni vrbo...šari. Na tej podlagi je po...konstruiral blažilec sun... iz vrbovega šibja, ki se je ...adcu na tla postopno lomil... spodaj navzgor in prejelo ...najhujši sunek nase. S to ...osto napravo so konstruk... podali jamstvo, da se letal... v gondoli pri padcu na tla ...o nič zgodilo in da bodo o... dragoceni registrirni in...menti celi, dočim so se pri ... Piccardovih poletih, kakor ...o, deloma poškodovali.

... prav tako umen način so ...rešili vprašanje, kako bi ...e obvarovali silnega mra...i vlada v stratosferi. Pic... je to vprašnje rešil tako, ... prvič gondolo prebarval pol ...in pol črno. Posebna vrtilna ...ava naj bi gondolo obračaroti solncu s črno pobarvadelom tako, da bi ta del srtoplotne žarke in ogreval ...njost gondole. Toda vrtil...naprava je med poletom od...dala in posledica je bila ta, ...a Piccard in njegov sprem...lec trpela zdaj zaradi stra...ega mraza, zdaj zaradi stra...e vročine. Drugič je Pic... gondolo prebarval enako...no sivo z uspehom, da je v ... med poletom vladal mraz ...stop. Celzija. Rusi so zagra...stvar z druge strani. Povr... gondole so prekrili z 10 mm ...o kloboučevino in to so pre... s platnom, ki so ga po...li svetlo modro. Rezultat ...a, da so med vožnjo imeli ...dali znosno toploto 15 do ...stop. C. Gondola pa je bila ...e tem ukrepom lažja od ...ove.

...a stotine in stotine poskusov so izvršili, da najdejo pravo vrsto vrvi, ki bi vezala gondolo ob plašč in bi v stratosfernem mrazu ne postala krhka ter se pretrgala. Kako težka je bila stvar s temi vrvmi, je razvidno iz tega, da se je ena med njimi med poskusom pretrgala in so potem napravili kakšnih sto poskusov ob različnih temperaturah, da doženejo, katera "kritična temperatura" jo je napravila krhko. Nazadnje pa se je izkazalo, da je bila vrv že prej sama poškodovana. Tudi vse merilne in navigacijske instrumente so izdelali Rusi pod nadzorstvom strokovnjakov sami, vsakega so preizkusili neštetokrat in se je izkazalo, da so izvrstni.

Tako pripravljen in opremljen se je moral vzlet posrečiti, kakor vemo, da se je posrečil. Balon je dosegel rekordno višino nad 19,000 m in znanstveno gradivo, ki ga je zbrala ekspedicija, je bilo nad vse veliko. Doslej sicer še ni popolnoma obdelano, a kar je obdelanega, je nad vse zadovoljivo. Tako so ugotovili, da znaša zračna temperatura tik pred vstopom v stratosfero okrog 62 stop. pod ničlo, v njej pa do višine 19,000 m variira med 53 in 56 stop. pod ničlo in je torej nekaj višja. Drugič so dognali, da postaja zrak z rastočo razdaljo od zemeljske površine čedalje bolj suh, v ostalem pa se njegova sestava ne spremeni bistveno v primeri z nizkimi ozračnimi plastmi. Nadalje so dognali, da postaja kozmično žarkovje z rastočo višino čedalje silnejše, tako da znaša njegova kinetična energija v najvišji doseženi plasti nekoliko milijard voltov. Nad vse važni so tudi podatki o meteoroloških razmerah v stratosferi, ki ima odločilen vpliv na vremenske prilike v naši ozračni plasti.

Če čitamo o uspehih prvega ruskega stratosfernega vzleta, se moramo le čuditi, da se je drugi vzlet navzlic doseženi rekordni višini preko 22,000 m končal tako tragično. Pri tem vzletu so bile priprave vendar prav tako skrbno premišljene in oprema je bila še bolj popolna nego pri prvem poskusu. Sovjetske oblasti ne dado zadovoljive razlage o vzrokih katastrofe. Iz njihovih sumljivih navedb in iz pripovedovanja nekaterih očividcev, da so tik pred tragičnim padcem zaslišali dve močni detonaciji, pa bi bilo sklepati, da pri tem vzletu ni šlo zgolj za sportne in znanstvene uspehe, temveč da so se vršili med vzletom tudi še neki skrivnostni poskusi vojaškega značaja. Oblasti molče. Pač pa izjavljajo, da se bodo poskusi s stratosfernimi vzleti nadaljevali, in sicer periodično v raznih letnih časih. Zdaj iščejo novih tehničnih in organizatornih načinov, obenem pa se vršijo tudi poskusi z novimi tipi stratosfernih letal, med njimi celo takšnih brez propelerjev in s pogonom po raketnem principu.

Vesti iz Jugoslavije

Hitler in Jugoslavija. — V Beogradu se je mudila pred par dnevi nemška delegacija, ki se pogaja z Jugoslavijo glede trgovinskih zvez. Za velikonočne praznike je delegacija odpotovala v Dubrovnik, da tamkaj preživi praznike. V Dubrovnik pa bo za praznike odpotoval tudi načelnik hitlerjevskih napadalnih čet, minister Roehm in še nekaj drugih hitlerjevskih voditeljev. Vse to preseljevanje in potovanje politikov sem ter tja je zelo važno, zato nam podrobnosti o tem ne razodenejo.

Tihotapila je kožuhovino. — Pred ljubljanskim sodiščem se je morala zagovarjati znana ljubljanska trgovka Ivanka Šmalceva zaradi tihotapstva kožuhovine iz Avstrije. Z njo vred so bili obtoženi tudi nekateri carinski uradniki, ki niso ocarinili velikega kovčka krzna, ki je prispel z dunajskim brzovlakom, marveč so ga neocarinjenega prepeljali v trgovino Ivanke Šmalceve. Vsi so zanikavali krivdo, vendar jih je sodišče obsodilo na več mesecev zapora. Razprava je bila zelo zanimiva, ker je pokazala, kako veletrgovci skušajo tihotapiti blago preko meje ter v ta namen podkupujejo slabo plačane državne uradnike.

Generalni štabi se posvetujejo. — V Bukarešti so se pred veliko nočjo zbrali načelniki generalnih štabov Male antante (Rumunije, Češkoslovaške in Jugoslavije) ter se posvetovali o enotnem obrambnem načrtu. Podrobnosti o zborovanju generalnih štabov ne poročajo, pišejo le, da so sklepali, kako organizirati enotno obrambo za ohranitev mej. Kakor na političnem, gospodarskem polju je Mala antanta enotna tudi na vojaškem polju. Tako pišejo o tem posvetovanju nekateri rumunski listi, ki predvsem poudarjajo, kako Madžarska hrepeni po spremembi mej, proti čemur pa se bodo uprle združene vojaške sile Male antante. Podrobnosti seveda ne poročajo, je pa gotovo, da je treba temu posvetovanju generalnih štabov pripisovati veliko važnost.

Dva atentatorja obešena. — Dne 27. marca zjutraj sta bila v Beogradu obešena dva bolgarska atentatorja, Dimitrij Gradžič in Gavrilo Jovanovič, ki sta l. 1932 izvršila nekaj napadov s peklenskimi stroji na jugoslovanske železnice (v Srbiji) in na oficirski dom v Belgradu, kjer je bila ena oseba ubita, oficirski dom pa močno poškodovan. Jovanovič je 1933 hotel nastaviti v Belgradu spet štiri peklenske stroje, ko pa so ga hoteli aretirati, je skušal ubiti detektiva. Po njegovi aretaciji so tudi ugotovili, da sta ta dva izvršila atentat na oficirski dom in sta bila februarja obsojena na smrt. Zdaj je bila smrtna kazen potrjena pomilostitev zavrnjena in ju je rabelj obesil na sodnijskem dvorišču. Jovanovič je bil zidar, Gradžič trgovec. Pošiljala ju je makedonska organizacija iz Bolgarije.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Delavske vesti iz Hitlerjeve Nemčije

V delavskih kempah je slabo.— Korupcija v fašističnih unijah

Munich, Nemčija. — Vsa Hitlerjeva kampanja za znižanje brezposelnosti z rekrutiranjem brezposelnih v "prostovoljnih delavskih kempah, kjer je nad četrt milijona "prostovoljcev", je podobna vsem drugim fašističnim kampanjam. Brezposelni "prostovoljci" životarijo v njih življenje najbednejših sužnjev.

To je razvidno iz objave številk v Hitlerjevem organu "Voelkischer Reobachterju". Za vsakega "prostovoljca" potroši vlada 1.71 marke na dan (okrog 65 centov). 79 fenikov gre za hrano, 67 fenikov pa za "stanovanje", administracijo, uniforme, zavarovalnino in drugo. "Prostovoljci" dobe 25 fenikov plače na dan (okrog devet centov).

Za jetnike potroši vlada 1.85 marke na dan — 14 fenikov več ko za "prostovoljce" v delavskih kempah.

Tudi "svobodnim" delavcem se dosti bolje ne godi. Cirkusov imajo res veliko, ampak ob fašističnih cirkusih se ne da živeti. Bobnenja velike delavske nezadovoljnosti je slišati po vsej deželi. Da še ni prišlo do revolucionarnih izbruhov, se ima Hitlerjev režim zahvaliti zgolj svoji represivni politiki, s katero tišči delavstvo za vrat.

Kako se godi nemškim zaposlenim delavcem, pokazuje tale tipični incident v porurski premogarski naselbini Castrop-Rauel. Pri rudniku Graf Schwerin je bila sklicana seja, katere značilnost so bile številne pritožbe proti razmeram v rudniku. Pritožbe so bile vsevprek, največ pa proti sistemu, ki zahteva od nekaterih delavcev, da delajo daljše ure od drugih, nekateri polovico več ur.

Vseprek je grmelo na fašističnega zastopnika in gromovnika. "To ni nič drugega ko zakrinkana marksistična seja," je grmel nacijski gromovnik, ki je rudarjem grozil s kaznijo radi "nepokorščine". Vse grožnje mu pa niso pomagale. Varnega se je počutil šele, ko so prišle oborožene fašistične čete, ki so ga odvedle iz revirja.

Ob "asimilaciji" strokovnih unij so naciji veliko grmeli proti "marksistični korupciji". Stotine, tisoče unijskih voditeljev so aretirali in jih poslali v zapor ali koncentracijske kempe vsled — "korupcije in "tatvine" unijskega premoženja. Vse ozračje Nemčije se je treslo od nacijskega grmenja proti "marksistični korupciji." Unije so prevzeli z drugimi delavskimi organizacijami vred ter jih "asimilirali" ali razpustili zgolj, da jih — očistijo.

Kako so jih očistili "korupcije", je razvidno iz naslednjih podatkov. (Omenimo naj, da mora vsak delavec spadati v fašistične unije, ki se s 1. majem preleve v novo "delavsko fronto", za katero voditelje bo vlada nastavila le *podjetnike ali njih zastopnike* ter zanesljive fašiste. Mesečni prispevki znašajo tri marke ali okrog enega dolarja na člana.)

Unija tovarniških delavcev v Erfurtu je pod "korumpirano marksistično upravo" imela tri stalno nastavljene moči v svojem uradu; sedaj, pod nacijskim režimom, jih ima 25. Tekstilna unija v Muehlhausenu je prej imela dva stalno plačana namešščenca, sedaj jih ima sedem. Kovinarska unija v Goerlitzu prej 2, sedaj 5; v Magdenburgu (ista unija) prej 9, sedaj 15; v Dortmundu prej 4, sedaj 9.

Nacijski unijski voditelji tudi razsipavajo z unijskim denarjem kakor pijanec. Urade opremljajo z nepotrebnim pohištvom, si kupujejo avte in motocikle. Korupcija cvete v unijah kakor nikjer drugje. O nji prihajajo vesti z vseh strani.

Blagajnik kovinarske organizacije v Goerlitzu je napravil samomor, ko je bil zasačen pri korupciji. V enem letu je on že tretji uradnik te unije, ki je napravil samomor radi korupcije. V Weiswasserju je bilo ukradenega 4000 mark unijskega denarja, v Hirschbergu 3000 mark.

V Erfurtu je bila korupcija tako razpasena, da je bilo potrebno splošno čiščenje, ki je med drugim odkrilo, da je neki unijski uradnik prodajal članske znamke, denar pa spravljal v svoj žep. Pri kovinarski uniji v Hoerdu je nacijski blagajnik poneveril še nedognano vsoto. V Essenu je blagajnik fašističnih tovarniških celic ali svetov odnesel 21,000 mark. Ko je bil aretiran, je v ječi storil samomor.

Proti tej korupciji je nemško delavstvo brez moči, ker nima nobene kontrole nad organizacijami. Njih edina dolžnost je, da plačujejo asesment in se pokore ukazom fašistov.

Po vseh tovarnah so v teku tudi volitve za tovarniške "Fuhrerje" ali "voditelje", ki bodo predstavniki nove Hitlerjeve "delavske fronte". Kandidate sme nastaviti le podjetje v sporazumu s fašističnimi predstavniki. Teoretično so te volitve prostovoljne, praktično pa prisiljene. Njih rezultat bo pokazal, koliko je odgovornosti med nemškim delavstvom in koliko je uspešna podzemska propaganda socialistov in komunistov, ki urgirajo bojkot teh volitev.

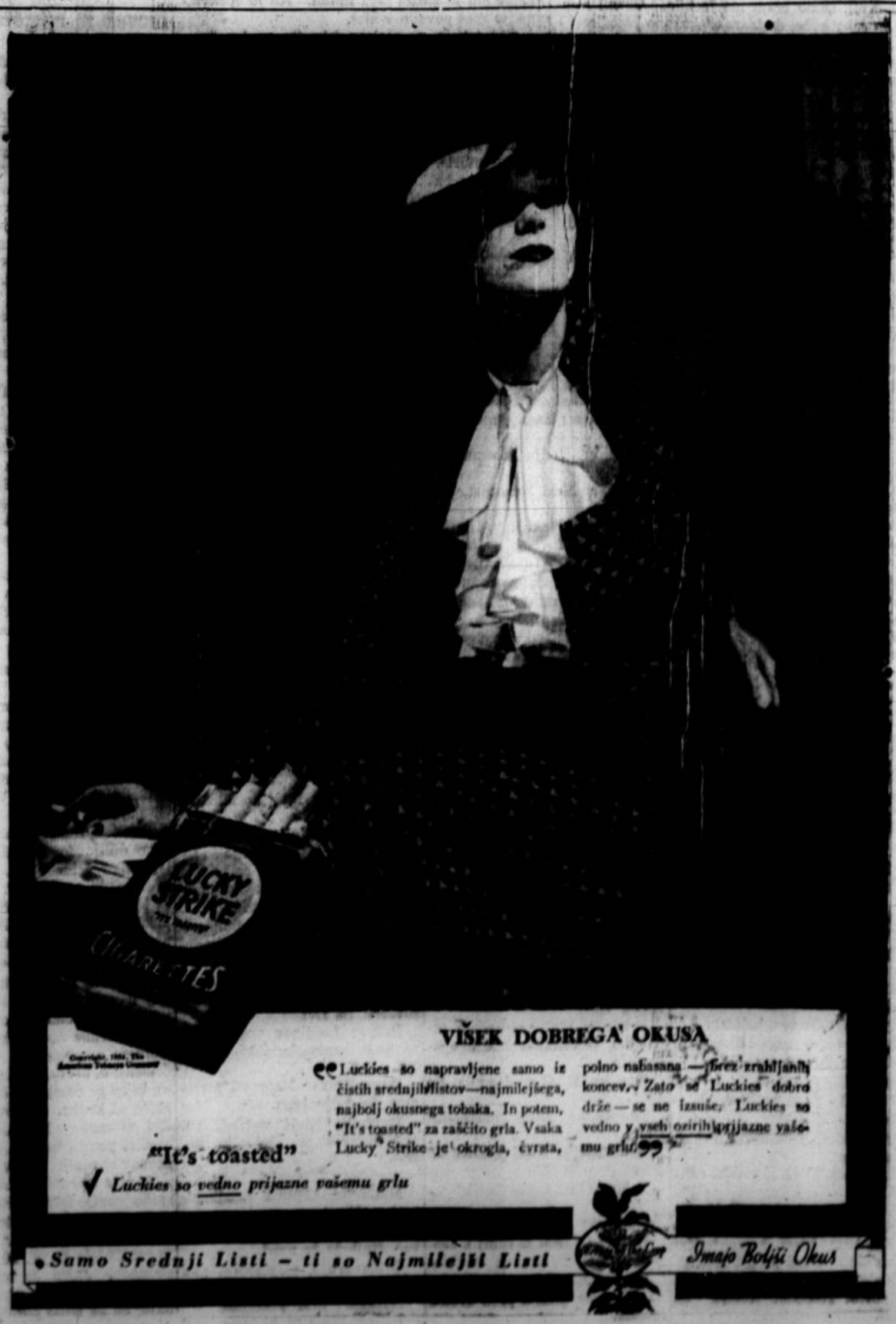

M. Kranjec:

ŠALJIVEC

"Tako sem nekoč videl iti srno v gozdu," je pripovedoval in gledal ženo. "Njene roke so bile bele in okrogle in gladke, ne kot jih imajo naša dekleta. Spet me je obšla strast, da bi poljuboval te prstke na teh rokah. Ležal ji bi v naročju in ji pripovedoval, pa čeprav same laži. A ona se mi je zdela, da noče take navadne ljubezni. — Vi se smejete, gospoda moja, ker mislite, da to pri kmetih ni mogoče. Seveda, če dobite kakšno zakotaljeno, povprečno žensko — to pustite delati in se komaj ponoči poigrate z njo. Kajpak, to je povsem kmečko. A zdaj se spomnite zgodbe Marka Baranje, ki je vse veliko posestvo petdesetih oralov in hišo v dveh letih zapravil zaradi ene babe. In to je resnica. — In ta je bila ena takih, ki bi znala zapeljati človeka, da bi neumnosti počel. — Toda, kakor je prišla, tako je odhajala. Moje oči so ji sledile. Pri vratih se bo ozrla, si mislim. A hudič jo je gnal, ni se okrenila. V meni vse gori. Zgrabim kozarec in ga treščim ob tla in vzkliknem:

"A kje je tista vaša nevesta! Sem z njo, da jo vidimo!"

Vsi so seveda prestrašeni, planejo pokonci in me gledajo. A jaz hitim v kuhinjo. Pijan sem seveda — in veste — takšna žena je nevarna. Tam najdem Kati. Čaj si je pripravljala, da bo pila. Zgrabim jo za roko in jo povlečem k sebi . . .

"Zakaj si tako odšla?"

"Kaj pa bi ti rad?"

"Moja žena moraš biti, nikogar drugega ne vzamem."

"Bedak," de ona. "Če sem pa poročena."

"A ljubiti me moraš!"

"Bedak."

Tedaj pride ona od nekod izza vrat in obstane. Pogledal sem ji v obraz. Bil je droben kot ga imajo otroci; nekaj otožnega je bilo na njem. Oči je imela bolne in trepalnice rdeče. Spustil sem Katino roko in — gospoda moja — kakor sem bil pijan, sram me je bilo pred njo. Ne vem, ali se je smehljala, kajti pozneje je bil vedno tak nasmeh na njenem obrazu. Čutil sem — to je moja žena. Nič več nisem bil divji, samo sram me je bilo. Obrnil sem se in šel v sobo, da bi rekel kakšno besedico.

Ko so jo potem vabili v sobo, ni hotela priti, temveč se je zaklenila v malo sobo in se nikomur ni odzvala. Mati je tarnala radi tega in bila prepričana, da iz vsega ne bo prav nič.

Odšla sva s starešino, ne da bi jaz sploh dal kakšen odgovor.

A drugega dne sem velel sporočiti, da jo vzamem. In tako smo imeli poroko."

"— Kjer si plesal samo s Kato," je omenil gospodar in ga hotel zadeti.

Smehljal se je in videl sem, da mu nekaj leži v očeh.

"To je res," je pritrdil, "in bilo je grdo. — A pozneje sem ji bil zvest. — Pa ni dolgo živela. Ob porodu je umrla in mi pustila otroka. A kaj naj počnem jaz z otrokom? Mati pa niso več živeli, da bi ga pazili. Z očetom sva ga nekaj zibala, pa sva se kmalu naveličala. Drug drugega sva silila, da bi bil pri otroku. A za pol leta se ojunačim. — Kati je mož umrl v Ameriki. Naposled ni nič čudno, da sem stopil po njo.

Še vedno je bila tista ponosna ženska. A znabiti ni pozabila name kot jaz na njo. Prišla je k nam. Otrok pa ni dolgo živel. — Sicer pa saj otroci še lahko pridejo," je pridejal h koncu. "'Kaj praviš, Kata?"

Tudi njen obraz je bil kakor prej, s tisto zaničljivostjo, ki je ves čas ni zapustila. Mislim, da so njene misli uhajale vse drugam kot na njegovo pripovedovanje.

"Človeka vedno nekaj žene," je pridejal kot bi hotel sebe in še nekoga opravičiti. "Šele počasi se umiriš." Smehljal se je — ne več glasno kot prej, temveč nekam vase. Na oči mu je leglo za spoznanje kot nekaj trpkega, a takoj nato se mu je obraz razvlekel široko in je dejal:

"Kaj pravite vi, gospod Müller? Lepe ženske so hudič."

Letos v jesen sem ga dobil v goricah. Snažil je sode za novo vino in pripravljal stiskalnico in sploh vse za bližnjo bratev. Stal je pri sodu v umazani, z galico in blatom oškropljeni obleki in držal pipo med zobmi. Bil je razoglav in lasje so mu padali na čelo, da je bilo videti nizko; tudi oči so bile nekam vsakdanje.

Razveselil se je in me povedel v kočo, kjer sva jedla z zabelo namazan kruh, pila žganje in ostanke starega vina.

"Vse sem prodal. A letošnje po boljše kot lansko."

Potem mi je razkazoval svoje bogastvo. Pravili so mi, da zna najbolj gojiti gorice. Kazal mi je grozdje in oči so mu postale živahne.

"Poglejte moje grozdje, nič ne gnije. Drugi pa se pritožujejo. — To je treba znati obdelovati. Vse ob svojem času." Prišel je v neki naravni zanos, ki sem ga videl redko pri kmetih.

"Pravijo," sem mu priznal pozneje, "da ste v vasi najboljši gospodar."

"Tako?" se je smehljal, ne da bi odgovoril.

"A ste nesrečno oženjeni, pravijo."

"Tako?" Tudi zdaj se je še smehljal in pipa se mu je zibala med zobmi. Ko je opravil, me je spet povabil v klet.

"Zdaj bova pa malo poizkusila preden greva domov." Zadnje vino je nalil v vrč in sva sedeč drug drugemu nasproti pila pomalem in se pomenkovala.

"Človek se nekje zmoti," je dejal že nekoliko vinjen. "Žene te, žene da blodiš iz ene skrajnosti v drugo, dokler se ne zaletiš nekam. Potem se umiriš. Sicer pa — to je nesmisel. Kaj je treba tarnati. Ljudje ne poslušajo radi tega, kar tebe muči. Smeh pa ljubijo. — Ali se vam ne zdi tako?"

A kadar ga zdaj srečam, me vedno nekam prijateljsko pozdravi.

"Kako je, Zdenkov?"

"Hvala Bogu, da je tako."

A istočasno pripovedujejo o njegovi ženi in o Müllerju. Poleti je ona celo nekam hodila na romanje, kjer je bila ves čas v njegovi družbi; in še druge stvari pravijo.

(Konec)

Slava je čudna reč

Pariz, v marcu.

Časopis "Marianne" je objavil originalno anketo o ceni in tehtnosti slave. Obrnil se je na celo vrsto povprečnih Francozov z vprašanjem, kaj vedo o 22 osebnostih, ki jih ima svet iz raznih vidikov za slavne. Anketa kaže, da je boljše biti znamenit kolesar, bivši predsednik republike alj morilec kakor pa pesnik ali filozof. Evo vam kratkega in poučnega izvlečka iz te nenavadne ankete.

Povedali so o Bergsonu, sodobnem francoskem filozofu:

Natakar (34 let): ?

Redar (35 let): Velik učenjak. Še živi.

Gospodična (26 let) ?

Uradnik (24 let): Slišal sem o njem govoriti, pa ne vem, kaj je.

Snažilec (31 let): Glasbenik. Že umrl.

Midinetka (tovarniška delavka, 20 let): ?

Izprevodnik na avtobusih (26 let): ?

O Ch. Pélissierju, znanem kolesarju:

Natakar: Slaven kolesar.

Redar: Kolesarski dirkač in ljubljenec Parižanov.

Gospodična: Tekač.

Uradnik: Znan kolesar.

Snažilec: Kolesar.

Midinetka: Kolesarski dirkač. Simpatičen.

Izprevodnik: Kolesarski dirkač.

O Lenjinu, soustanovitelju sovjetske Rusije:

Natakar: Bivši komunistični predsednik. Umrl pred 2 letoma.

Redar: Izumil je komunizem in postal gospodar Rusije. Že umrl.

Gospodična: Znano ime. Neki Rus.

Uradnik: Vodja komunistov. Še živi.

Snažilec: Neki komunist. Že umrl.

Midinetka: Neki Rus. Umrl v visoki starosti.

Izprevodnik: Ustanovitelj sovjetske Rusije. Že umrl.

O M. Chevalierju, znanem filmskem igralcu:

Natakar: Filmski igralec. V Ameriki ga imajo radi.

Redar: Umetnik. Poje in pleše.

Gospodična: Filmski igralec. Meni se zdi nekoliko prostaški.

Uradnik: Slab igralec. Meni je zoprn.

Snažilec: Liričen umetnik. Pleše in poje.

Midinetka: Artist.

Izprevodnik: Filmski igralec.

O R. Poincareju, bivšem predsedniku francoske republike, predsedniku vlade itd.:

Natakar: Bivši predsednik republike. Pripada desničarskim strankam. Še živi.

Redar: Bivši predsednik republike. Levičar. Še živi.

Gospodična: Bivši prezident, precej star.

Uradnik: Bivši predsednik republike. Občudujem njegovo energijo.

Snažilec. Bivši predsednik. Še živ.

Midinetka: Bivši prezident. Umrl.

Izprevodnik: Bivši predsednik republike. Še živi.

O Mme. Curie, odkriteljici radija:

Natakar: ?

Redar: Odkrila je radij s svojim možem. Še živi in še dela.

Gospodična: Učenjakinja, žena učenjaka. Umrla pred dvema letoma.

Uradnik: Radij. Umrla pred letom dni.

Snažilec: Vdova po profesorju Curieju. Bori se proti raku.

Midinetka: Nekakšna profesorica. Umrla.

Izprevodnik: Učenjakinja. Še živi.

O Jauresu, predvojnem voditelju francoskega socializma:

Natakar: Bil je član komunistične stranke. Ubili so ga pred vojno.

Redar: Veliki socialistični politik, ki so ga tik pred izbruhom svetovne vojne ubili.

Gospodična: Politik, ki ga je neki prenapetež ubil pred vojno.

Uradnik: Velik socialistični govornik, ki so ga umorili. Kdaj ne vem.

Snažilec: Voditelj socialistov. So ga ubili.

Midinetka: Bivši nacionalistični prezident. Že zelo dolgo je tega, kar so ga umorili.

Izprevodnik: Velik socialist. Umorili so ga pred vojno.

O Trockem, bivšem boljševiškem komisarju, sedaj v izgnanstvu:

Natakar: Komunistični voditelj, ki se je sporekel s svojimi tovariši. Še živi.

Redar: Lenjinov vrstnik, pa se nista razumela. Živi v Turčiji.

Gospodična: Napravil samomor, že dolgo tega.

Uradnik: Bivši voditelj ruskih komunistov. Živi v izgnanstvu.

Snažilec: Komunist. Izgnan.

Midinetka: Politik Lenjinove sorte. Umrl.

Izprevodnik: Lenjinov sodelavec. Najbrže že umrl.

O Landruju, zloglasnem morilcu žensk:

Natakar: Star pohotnež.

Redar: Zločinec, ki je zaslovel s svojimi ljubezenskimi istorijami. Ženske so ko klasje padale pod njim.

Gospodična: Velik zapeljivec in morilec. Kakšen "sex-appeal!"

Uradnik: Velik svinjar, ki je ubijal ženske (sicer so pa bile same največ krive, koze!).

Snažilec: Senzacionalen proces. Odsekali so mu glavo.

Midinetka: Modrobradec.

Izprevodnik: Pravijo, da je moril. Toda priznal ni nikoli ničesar.

O Baudelairu, slavnem francoskem pesniku:

Natakar: ?

Redar: Pesnik zbirke "Fleurs du Mal" (Cvetke bolesti). Že dolgo je umrl.

Gospodična: Pisatelj, že umrl. Slišala sem govoriti, da ga bolniki radi bero.

Uradnik: Nejasno se spomnim njegovega imena. Drugega o njem ne vem.

Snažilec: Delal je verze. Umrl

Midinetka: Pisal je romane Umrl.

Izprevodnik: ?

O S. Freudu, filozofu, avtorju "psihoanalize":

Natakar: ?

Redar: Avstrijec. Freudizem. Morda že umrl?

Gospodična: Moralist. Umrl.

Uradnik: ?

Snažilec: Belgijski skladatelj. Umrl.

Midinetka: Neki onga kakor Hitler. Takšne sorte nekako.

Izprevodnik: ?

*

Čudna reč je slava — bogme, ni se vredno zanjo pehati. To je bilo naše prvo spoznanje, ko smo brali to anketo. In drugo: redar, ta ga pa pihne, vse po vrsti je dal v koš. On je glavni junak te ankete, in ne Bergsoni in Pélissierji, ne Lenjini in Poincaréji, ne Freudi in Landruji. Čast mu in slava!

Človek in njegova hrana

Človek ne živi samo od kruha.— Človeška hrana v številkah

Rastlinojedci so med ljudmi v ogromni večini, pri čemer je še upoštevati, da se hranijo tudi mesojedci pretežno z rastlinsko hrano, saj je meso razmeroma drago. Med vsemi rastlinami, ki rabijo za hrano, je riž na prvem mestu, saj je glavna in marsikje tudi skoraj edina hrana 420 milijonom Kitajcev, 325 milijonov Hindujcev, 75 milijonom Turkov, Malajcev in drugih azijskih ljudstev, ne glede na pomen, ki ga ima riž za evropsko in ameriško kuhinjo.

Riž pa ni tako redilen kakor živalske beljakovine, zato preti človeštvu, ki se hrani z njim, vedno nevarnost premajhne nahranitve. Samo soja bi lahko nadomestila meso. Soja je že tisočletja poleg riža glavno živilo Kitajcev. V tej deželi skrajne skromnosti živi 420 milijonov ljudi skoraj izključno od riža in soje, ki jo tudi meljejo v moko in rabijo za kruh. To živilo ima za evropske jezike seveda nekam preoljnat okus.

Le za četrtino manj nego riža pridelajo ljudje krompirja, a samo okroglo 500 milijonov dvojnih stotov ga porabijo za svojo hrano (predvsem v Evropi), več nego polovico pa za živalsko krmo, ostalo za izdelavo špirita, krompirjeve moke in v industrijske namene. Veliko več pa porabi človeštvo za svojo prehrano pšenice, namreč več nego milijardo dvojnih stotov, istotoliko pridela rži, ječmena in ovsa, ki pa jih gre velik del za krmo živalim. Koruza, ki jo pridelajo približno toliko kakor pšenice, je eno najvažnejših živil zlasti v vročih deželah.

Produkti, ki smo jih zdaj doslej navedli, se dado še kolikor toliko statistično ugotoviti, imamo pa druga živila, ki jim ne moremo množine niti približno določiti, n. pr. banane, ajdo, proso, ki so za mnoga ljudstva važnejša od kruha. A človeštvo ne živi od samega kruha. Po neki cenitvi porabi letno n. pr. 7 milijonov dvojnih stotov olivnega olja. Na 200 milijonov dvojnih stotov cenijo letno porabo rib, a ta številka ni točno določena. Samo ob evropskih obalah nalovijo vsako leto n. pr. 10 milijard slanikov. Jajca so zelo važno živilo in za kravje mleko računajo, da ga letno porabimo za 4 milijarde dvojnih stotov.

ZAVAROVANJE PRED VLOMOM

Aktualna zgodbica

V torek opoldne ob dvanajstih je šel John s sedemkrat zapečatenim pismom k notarju.

"To pismo," je dejal, "prosim, da odprete šele tedaj — in samo tedaj! — če od koderkoli izveste, da so me aretirali. V njem je neovrgljiv dokaz, da sem nedolžen."

Notar si je to zapisal in pismo shranil.

*

Vsebina pisma, ki ga je poznal samo John in nihče drugi na svetu, je bila tale:

"Drevi ob 9. bom vdrl v blagajno mestne hranilnice in izropal vso gotovino. Tega ne bom storil zato, da bi obogatel, in tudi ne, da bi oškodoval hranilnico, temveč samo zato, da dokažem, kako slabo hranilnica pazi na svojo gotovino. Dokaz za moje čisto pedagoške namene: 1. tole devet ur pred vlomom notarju izročeno pismo; 2. dejstvo, da bom uropano vsoto takoj shranil v zapečatenem zavitku v nočnem trezorju Centralne banke."

*

V torek zvečer ob devetih so mestno hranilnico res oropali za 650,000 dolarjev. V torek zvečer ob desetih je nekdo deponiral v nočnem trezorju Centralne banke zapečaten zavoj: v njem je bilo 650,000 dolarjev. V sredo ob osmih zjutraj so kriminalna policija in detektivi mrzlično začeli zasledovati tatu. To zasledovanje je trajalo brez prestanka tri tedne.

Tedaj je začel John dvomiti o uspehu kriminalno - policijskih prizadevanj. Stopil je v notarjevo pisarno in dejal: "Niso me aretirali. Prosim, vrnite mi pismo!"

Notar je pismo vrnil.

Potem je šel John v [illegible] zor Centralne banke in [illegible] pečateni zavoj s 650,0[illegible] jev . . .

*

Nekaj dni nato je bil [illegible] kriminalne policije [illegible] vloma v mestno hra[illegible] moči več pojasnit[illegible] likokrat v svojem izku[illegible] nem življenju je tudi [illegible] prav imel.

DA USTREŽEMO NEK[illegible] ČLANOM

ki so želeli naročiti si p[illegible] ceni knjigo THE NATI[illegible] TURN, katero je spisal [illegible] mič smo jih naročili še [illegible] deset knjig. Torej se[illegible] z vašim naročilom pre[illegible] ga poide. Z naročilom [illegible] tudi Money Order $[illegible] knjiga stane s poštni[illegible] Naročnila pošljite na [illegible] PROSVETA, 2657 S. [illegible] Ave., Chicago, Ill. — [illegible] Godina, upravitelj.

KNJIGE S. N. P[illegible]

Pri Prosveti oziroma [illegible] Matici SNPJ imamo na [illegible] kaj dobrih knjig in če ka[illegible] naročiti, sedaj je čas za t[illegible]

Ameriški Slovenci, stane[illegible]
Slovensko Angleška Slovn[illegible]
Zajedalci .....
Zakon Biogenezije .....
Pater Malaventura v kaba[illegible]
Jimmie Higgins .....
Hrbtenica, igra .....
Med brati, igra.....
Denar in naročilo pošljite

PROSVETA
2657 S. Lawndale A[illegible]

Ali ste že naročili [illegible] to ali Mladinski list [illegible] prijatelju ali soro[illegible] domovino? To je e[illegible] trajne vrednosti, ki [illegible] mal denar lahko [illegible] svojcem v domovino.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Pros[illegible] šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naro[illegible] Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za ene [illegible] nino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se [illegible] šteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predra[illegible] S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki [illegible] kdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado $6.00	Za Cicero in Chicago je.
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in.....
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in.....
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in.....
Za Evropo je.....$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja [illegible] Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti [illegible] ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list te[illegible] moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena [illegible] Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem dopla[illegible] vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravni[illegible] latum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1) Ime.....Čl. društva [illegible]

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih [illegible] družine:

2).....Čl. društva [illegible]

3).....Čl. društva [illegible]

4).....Čl. društva [illegible]

5).....Čl. društva [illegible]

Mesto .....Država .....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.[illegible]

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča [illegible]

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, [illegible] knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hr[illegible] slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku i[illegible]

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČL[illegible] S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA[illegible] V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER[illegible]

2657-59 So. Lawndale Avenue
Telefon Rockwell 4904
Chicago, Ill.

Tam vo dobe ur šolje tudi vse [illegible]